

Izhaja

vsak petek z datumom prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu lista »Mir« v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osební pogovor od 10. do 11. ure predpoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

Dopisom je treba za odgovor priložiti poštne znamke.

MIR

Glasiló koroških Slovencev

Velja

za celo leto 4 krome.

Denar naj se pošilja točno pod napisom:

Upravništvu lista »Mir« v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Za inserate se plačuje po 20 vin. od garmend-vrste vsakekrat.

Leto XXXII.

Celovec, 4. vinotoka 1913.

Št. 40.

Albanska vstaja.

Mir med Bolgarijo in Turčijo podpisan. — Nova vojska?

Kar čez noč se je vsula armada Albanecv v novo Srbijo in potegnila za seboj tamnošnje Albance. Prijeli so za orožje, da gredo v smrt ali pa v svobodo. In njihovo število je večje, kakor da bi se bilo komu izprva sanjalo. Izprva se je poročalo, da je albanskih vstašev do 25.000. Novejša poročila pa pravijo, da jih je do 50.000. Albanci sami trdijo, da jih je toliko zgrabilo za orožje, celo, da se bo to število še podvojilo. Oboroženi so popolnoma moderno in imajo seboj tudi topove. Ves Balkan je uganka. Kdo bi bil to pričakoval, ko je vendar londonska konferenca vesil določila meje novi albanski državi! Velesile so torej zopet blamirane! Predno je izbruhnila vstaja Albanecv, so pač dohajale krajše vesti, da se Albanci pripravljajo in da se zbirajo ob črnogorsko-srbski meji. Razni protisrbski in Albancem prijazni listi v Avstriji, kakor dunajska »Reichspost«, so celo že zdavna napovedovali albansko vstajo. Ali so bili o zadevi poučeni? Kdo ve? Mogoče je. Saj je došla iz Londona vest, da se je neki voditelj albanske odbora v Londonu izrazil v listu »Evening Standart«, da je bila tretja balkanska vojska že sklenjena na znanem shodu albanskih voditeljev v Trstu. Dotično poročilo pravi tudi, da so vse albanske čete, ki so služile v turški vojski, prišle z vso opravo v Albanijo in da so srbski voji utrujeni (!).

Srbija albanske vstaje sedaj pač prav nič ni pričakovala. Saj je imela ob albanski meji čisto majhne posadke, ki so se morale pred veliko albansko premočjo neprestano umikati ali pa so bile po ljutem boju od Albanecv uničene.

Podlistek.

Ljubljanski dirindaj, dramatične sličice iz glavnega in stolnega mesta Slovenije.

(Predstavil dr. Leopold Lé n a r d.)

Karikatura v umetnosti — v slikarstvu in podobarstvu, kakor tudi v leposlovju — je tako stara, kakor človeška kultura sploh. Karikature sodobnih oseb in razmer se nahajajo že na staroegipčanskih spomenikih. Slavni grški pisatelj Aristofanes si je privoščil v svojih dramatičnih karikaturah najslavnejše može svoje dobe, Periklesa in Sokratesa. Ko je koncem srednjega veka zavlada po Evropi renesansa, je nastopila tudi pereča karikatura in nam dala velike umetnine trajne vrednosti. Svetovno znana je Cervantesova karikatura: Don Kišot. Tudi slavno Dantejevo delo: Božja komedija ima mnogo oddelkov, ki bi se mogli prištevati vrsti literarnih karikatur.

Karikatura je kritika v dovtipni in zbadljivi obliki, in kakor vsaka druga kritika, se tudi ona pojavi šele, ko je narod dosegel gotovo kulturno višino, se pričel poglobljati sam v sebe ter se študirati. Egipčanska karikatura se je pojavila, ko so se stavile mogočne piramide, grška karikatura je nastopila pred javnostjo, ko je grški

Albanci prodirajo.

Albanski vpad v novo Srbijo je bil izvršen preišljeno, po vseh pravilih vojaške taktike. Glavna armada je vdrla pri Debru, ga zavzela in je potem razdeljena prodirala na jug proti Strugi ob Ohridskem jezeru, od koder ima namen korakati proti Bitolju, kjer je prebivalstvo preplašeno. Drugi del te armade jo je mahnil vzhodno proti Galičniku in Kičevu in od tam v dveh oddelkih proti jugu in severno proti Gostivaru. Druga albanska armada na severu prodira proti Djakovici in Prizrenu.

Vesti o albanskem prodiranju si zelo nasprotujejo. Zdi se, da so vesti, da so Albanci zavzeli že Djakovico, da so že v Kičevu, da so zavzeli že Strugo itd. prenaljane. Pač pa je gotovo, da so do teh mest prodirali zelo naglo in da oblegajo Prizren, kjer se hrabro brani manjša srbska posadka, ki je vse napade odbila. Albanci so zaplenili mnogo orožja, tudi nekaj topov in municije (streliva). Ujeli niso mnogo Srbov, ker vse, kar jim pride pod puško in nož, pobijejo in vasi zažigajo. Pardonu ne poznajo, pa tudi Srbi jim ne prizanašajo.

Srbija mobilizira.

Srbija je takoj mobilizirala najprej moravsko in potem še drinsko divizijo. Prihajajo pa tudi poročila, da je Srbija odredila splošno mobilizacijo, ker so v Belgrad došle vesti, da se Bulgarija pripravlja, da se makedonski Bulgari puntajo in pripravljajo vstajo. Izprva je stalo nasproti Albancem le 1500 srbskih vojakov. Dobivajo pa ojačenja dan na dan. Zaenkrat pošlje Srbija proti albanskim vstašem 90.000 mož s potrebno artilerijo; v rezervi bo pa pripravljenih še 8 polkov s 40.000 vojaki, kakor poroča beograjski dopisnik »Slovenec«. Na črnogorski meji je bilo dosedaj le nekaj malih prask. Vendar pa je črnogorska vlada vse potrebno odredila, da je za vsak slučaj pripravljena.

Turki dvigajo glave.

Če ostane albanska vstaja osamljena in se ne posreči tudi vstaja makedonskih Bulgarov, če nadalje ne poprime za orožje Bulgarija, potem ni nobenega dvoma, da bodo Albanci strahovito tepeni in da so zaman prelili potoke krvi. Da mislijo Bulgari na vojsko proti Srbom, oziroma Grkom, o tem ni dvoma; pač pa je težko uginiti, če imajo že sedaj, ko se še niso opomogli, čas za ugoden. Neverjetno ne bi bilo, zlasti ker so s Turki sklenili mir in je med Grki in Turki zavoljo nekaterih otokov razmerje napeto. Težave bi delala Bulgariji najbrž Rumunija, in ni verjetno, da bi bila izkrvavljena Bulgarija kos veliko večji Rumuniji in Srbiji.

Vesti iz Srbije.

Belgrad, 29. septembra. Srbska ekspedicijska armada je prešla na vsej črti v energično ofenzivo. Do prve večje bitke je prišlo pri Ohridi, kjer so napadli Srbi močno albansko kolono in po kratkem boju nad 1000 upornikov popolnoma obkolili. Ker so Albanci na poziv, da naj se udajo, odgovorili s strelji, so Srbi brez pardona vse do zadnjega pobili.

Pri Dibri je utaborjenih na višinah pred mestom nad 10.000 Albanecv. Srbom se dosedaj tej armadi še ni posrečilo priti do živega, ker so Albanci tu izvrstno utrjeni in preskrbljeni z najmodernejšim orožjem, kakor težkimi topovi in mnogoštevilnimi strojnimi puškami. Pri teh oddelkih se nahaja tudi vrhovni poveljnik albanskih upornikov Isa Boljetinac.

Kljub ponovnim poskusom se Albancem dosedaj še vedno ni posrečilo zavzeti Prizrena, ker je srbska posadka vse naskoke krvavo odbila. Albanci moré srbsko prebivalstvo in tudi one Albance, ki se nočejo pridružiti vstaji, brez pardona.

narod že dal iz sebe svoje največje može Periklesa, Sokratesa itd. Zopet je oživela karikatura, ko je renesansa oživila kulturo Evrope.

Karikatura se je pokazala že tudi med Slovenci in nam dala proizvode resne umetniške vrednosti. Ljubljančanom so znane karikature znamenitih mož, ki so bile svojčas razstavljene v Schwentnerjevi izložbi. V slovstvu nam je najlepše karikature ustvaril pač naš največji pesnik Prešeren, in zlasti njegova »Nova pisarija« je v tem oziru pravo mojstrsko delo.

Več ali manj so se poskušali na tem polju tudi najrazličnejši naši pisatelji: Fr. Levstik, Mencinger, Tavčar, Jurčič ter seveda tudi naši moderni, njim na čelu Cankar. Veliko pozornosti je vzbudila svojčas Tavčarjeva tendenčna karikatura: 4000, ki je, ako abstrahiramo od politične tendence, pač poleg Prešernove »Nove pisarije« najbolje izdelan proizvod te vrste.

Pod gori navedenim naslovom je izdala Narodna tiskarna v Gorici spis, ki nam v karikaturah predstavlja razne prizore in osebe iz naše bele Ljubljane. V »Ljubljanskem dirindaju« nastopa nad 40 tipičnih oseb, kakor: moderni pisatelj, gospod prelat, filozof Diogen, slovenski vitez Jurij, turški paša, Slogaš, narodnjak, narodna dama, katoliška dama, nemškutarska dama, gospa z nadebudno hčerko, meščan, tujec, domačin, policaj, krčmar, zbor branjev, meščani,

množice, bogoslovci, dijaki itd., itd. Seveda bi ne bilo prav, ako bi kdo hotel pod vsako osebo iskati kakšno v resnici v Ljubljani živečo osebo. V večini so nastopajoče osebe samo tipi gotovih vrst in struj. Aristofanes se je predržnil v karikaturi predstaviti grškemu narodu njegovega največjega moža, torej si sme tudi slovenski pisatelj vzeti prostost, da predstavi svojim rojakom karikature domačih razmer in oseb.

Marsikdo se bo smejal in se nekaj uric prijetno zabaval s temi karikaturami. Kot vsaka kritika, imajo pa tudi te karikature idealen namen, čistiti razmere, odkrivati plevel in opozarjati na naše pomanjkljivosti. Naj se torej na knjižico ne gleda, kakor na samo zabavo v pasjih dneh. A še bolj nepravilno bi bilo očitati pisatelju, da je samo hotel iztresti nekaj bridkosti iz svoje duše. Vse za dobro naroda, in temu namenu naj bi po svoje služil tudi »Ljubljanski dirindaj«.

Knjižice ne priporočamo in ne ponujamo. Kdor jo hoče kupiti, naj jo kupi, in komur se zdi vredna, naj jo bere ter priporoči še drugim. Komur pa ne ugaja, naj jo pusti. Delo naj govori samo zase. Tiskarna se je potrudila, da je dala knjižici kar najokusnejšo obliko. Tiskana je na najfinejšem papirju, obsega 74 strani ter stane broširana 1 K, okusno v platno vezana pa 1 K 50 vin. Dobi se jo v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani ter v vsaki večji knjigarni.

Imenovanje poveljnika srbske armade.

Belgrad, 29. septembra. Za poveljnika srbske ekspedicijske armade proti Albaniji je imenovan polkovnik Damjan Popović.

Belgrad, 30. septembra. Izpred Djakovice poročajo o strahovito ljutih bojih. Vesti, da je Djakovica padla, se ne potrjujejo.

Spopadi med Turki in Grki?

Pariz, 30. septembra. »Echo de Paris« poroča, da so Turki že napadli Grke v bližini Kavale.

Carigrad, 30. septembra. Glasom konzularnih poročil vlada na Gumuldžini popolna anarhija. Grško prebivalstvo se pritožuje nad nebrzdanostjo turških čet. Grške veljake, ki so se pritožili, so Turki pomorili.

Mir med Turki in Bulgari sklenjen.

Carigrad, 30. septembra. Bulgarsko-turška pogodba je bila včeraj zvečer podpisana. Sklepna seja je bila intimnega značaja. Točno ob 7. zvečer je podpisal glavni turški delegat Talaat beg kot prvi mirovni dokument, nato izmenoma ostali turški in bulgarski delegati. Prisoten je bil tudi veliki vezir, ki je delegatom v daljšem govoru čestital, da se je v razmeroma kratkem času posrečilo dokončati grandiozno delo miru v zmislu poravnave in spravljivosti. Zahvalil se je zlasti bulgarskim delegatom in izjavil, da je on in turška javnost prepričana, da pomeni ta mir za oba naroda novo ero sreče in procvita. V enakem zmislu se je izrazil tudi Savov. Če bo pripuščalo sultanu zdravje, se bo udeležil banketa na čast bulgarskim delegatom, ki se vrši danes ali jutri. Po oficioznih banketih se odpeljeta Savov in Načović v Sofijo, Tošev pa ostane v Carigradu, da se nadalje pogaja glede trgovsko-političnih zadev.

Česa „Freie Stimmen“ in „Bauern-Zeitung“ ne poročata?

»Freie Stimmen« in »Bauernzeitung«, pri vsaki priliki pridigujeta svojim »katoliškim« bravcem, kako vzvišena je lutrš-vera nad katoliško in koliko pametnejši so luteranci od katoličanov, zamolčita v obeh deželnih jezikih dogodek, ki se je v avgustu letošnjega leta dogodil v Hamburgu, in ki jasno kaže vso duševno revščino luteranstva. 1400 luteranskih Hamburgčanov je namreč samo zato grozilo z odpadom od luteranstva, da se odtegnejo cerkvenim dokladam, ter da ta »prihranjeni« denar porabijo za zvišani pasji davek. Proneumno in skoraj neverjetno se nam zdi, kar ve poročati v avgustu 1913 »Sportblatt für Züchter und Liebhaber von

Rassenhunden«, ki izhaja v Hamburgu, in piše dobesedno: »Prijatelji psov so prišli na silno pametno misel. Kakor znano, sme vsak izstopiti iz luteranske deželne cerkve; s tem je tudi oproščen osebnih doklad, ki jih je plačeval dosedaj za to cerkev. Naravna posledica tega je, da bodo morali vsi tisti, ki še ostanejo luteranski cerkvi zvesti, plačevati veliko več kot dosedaj. Tega zvišanja cerkvenih doklad se pa ubranijo »zvesti« luteranci le tedaj, če glasujejo proti zvišanju davka na pse. Obojnega davka prijatelji psov ne bodo plačevali. Kdor plačuje n. pr. letnih 300 mark cerkvi ter naznani svoj izstop iz luteranske cerkve, si prihrani vseh 300 mark in s tem lahko plača zvišani davek za štiri pse. Kakor tukajšnji dnevnik poročajo, se je že 1400 lastnikov psov zavezalo s svojim podpisom, da bodo odgovorili na zvišanje pasjega davka z izstopom iz luteranske cerkve, da si pridobe potrebnega drobiža za pasji davek...« Tako tedaj »prekvasi« luteranstvo človeka, da mu na vse zadnje »cerkev čistega evangelija« ni nič več in nič manj kakor kak — pes! Ne manjka se sicer tudi hudo mlačnih katoličanov; pa takih kakor so hamburžanski ljubitelji pasjih mrcin še nimamo. Kdo ne vidi, kako opravičen, še boljše: kako potreben je boj proti »Südmarki« in »Schulvereinu« (nemšk.), ki povsod, če ne javno, pa skrivaj s svojim denarjem podpirata pastorstvo in luteranski element. Vprašamo pa zopet razne »privandrane« pastore, čemu hodite »misijonarit« in delat združbo med nas katoličane, ko je pa v »rajhu« dovolj takih luterancev, ki kljub vsej vzvišenosti »čistega evangelija« »sede v smrtni senci« nevere.

Huda kmetska rana.

Iz Kotelj se nam poroča: Letošnja letina je pri nas srednje vrste, nekateri so zadovoljni, drugi spet ne. Splošno je na planinah boljše kot v dolinah, ker v gorah žito zori v avgustu in septembru, in ta čas je bilo ugodno vreme, le škoda, da planinci tako malo sejejo. Temu je vzrok, da je tam jako malo samostojnih kmetov, ki bi se pečali z obdelovanjem zemlje. Od Kotelj do Železne Kaple na koroški strani in v Rasberju na Štajerskem je namreč povprečno vsaka druga kmetija v grofovih rokah, večinoma grofov Thurn. Znano je pa, da grof svoja polja zasaja z lesom in tam, kjer so včasih rodila žitna polja in so se kosili travniki, ležijo danes obširni gozdni nasadi, in po prostorih, kjer so se včasih pasle velike črede ovac in goved, se pase danes divjačina, ki je je toliko, da navadno pokonča ubogim najemnikom in sosednim kmetom ves pridelek, tako da v jeseni ljudje

nimajo kaj spravljati, ali jim pa ostane za trud le gola slama. Če se pa kak oškodovani revež drzne s puško posvetiti tej nadlogi, mu Bog na strani stoj. Nastopajo proti njemu, kot bi izvršil Bog ve kak zločin. Tak je lovski zakon, ki so ga napravili naši nasprotniki. V onih kmetskih domovih pa, kjer so nekdanj živele trdne kmetske družine, bivajo danes tuji, iz Nemškega nastavljeni gozdarji in lovci in v svoji nemški ošabnosti gospodarijo nad najemniki in delavci kot bivši biriči in valpeti nad svojimi tlačani. Mnogo teh kmetskih domov je že popolnoma izginilo, in zdaj raste tam smreka. Koliko kmetskih rodbin je oškodovanih pri tem in koliko ljudi si išče zaslužka v tujini, medtem, ko je kruh v domači zemlji zakopan. Tukaj na kmetih manjka delavcev. Polja, katera so naši pradedje s trudom kopali in čistili, ne toliko zase kot za svoje naslednike, izginjajo in se pokrivajo s šumo. Oni, katerim je bilo polje prirejeno, se pa zbirajo v mestih in čakajo in prosijo kruha in umirajo lakote.

To ni noben razveseljiv pojav v našem narodnem gospodarstvu. Opaža se, da na Koroškem polagoma lezemo pod oblast srednjeveškega kapitalizma, in sedanji grofovi najemniki se ne razlikujejo veliko od nekdanjih grofovih podložnikov. Ako bo šlo tako dalje, bodo sčasoma nemejeni gospodarji dežele grofi, baroni in drugi veleposestniki. Naloga pristojnih oblastev bi bila, da odločno nastopijo proti temu in namesto brezkoristnega in krivičnega zatiranja Slovencev naj bi se storili potrebni koraki, da bi se kmet ohranil na domači grudi in se zabranila propast kmetskega ter delavskega stanu in obenem tudi dežele. Toda bridko je, da mi ravno od najbolj prizadete oblasti, od našega deželnega zastopstva, tega ne moremo pričakovati, kajti znano je, da pri nas vladajo ravno prej omenjeni velikaši in da je deželna hiša pod vplivom aristokracije, to je bogatega plemstva in drugih mogotcev. To nas uči, da se moramo braniti sami, če nočemo postati odvisni hlapi in zato se združimo in začnimo resen boj tistim, ki tirajo našo deželo v propast, boj nemškonačionalni frakariji in njihovim podrepnikom nemškutarjem!

K abstinenčnemu gibanju.

Zastrupljeni! Tako je stalo na prvem mestu v »Mladosti«. »Poznam deželo, kjer bivata skupaj dva naroda, eden v večini, drugi v manjšini...« Ne imenuje dežele. Ko bi le ne bila naša Koroška? Pa bojim

Valo Bratina:

Straši...

Daleč tam gori v stisnjeni, temni grapi — pogreznjeni globoko med gorami, kamor posije solnce le redkokdaj — daleč tam gori se dolgočasi staro, mrzlo zidovje nekdanje domačije...

Samotno je tam gori... zapuščeno in tako tujeotožno... Vse je tako tiho, tako strašno tiho... le tam v potoku, ki drči ob zidu starega, razpadlega mlina, je slišati neprestano grgranje kot bi nekoga stiskalo za vrat in ga davilo...

Včasih se odlomi kos trhlega lesa, kos preperlega trama pa telebnje izpod razdrpane strehe na tla, da zaječi in zastoka, kakor bi umiralo... Jojmeni!

Groza je človeka! Zato se le redkdo zgodi, da bi zašel kak poštenjak tja gori, pa še tedaj švigne z vso naglico mimo in se ne ozira nazaj — da bi ga ne popadlo za nogo...

Če bi ne vodila po nesreči tam mimo pot v planino, bi se gotovo ne prikazala tja nikoli živa duša. Kajti čudne reči se godé tam gori — res, čudne reči: tam gori straši! Da, tam gori straši...

Nihče ne gre brez opravka tja gori. Kdo bi se skušal s strahovi?! Kdor pa se že ne more ogniti črne grape in mora mimo onih razvalin, se poprej trikrat prekriža — kajti čudne reči se gode tam gori — — —

Tudi jaz sem bil zašel nekoč tja gori; pa le takoj spočetka, ko sem se bil naselil v tistih krajih in še nisem vedel, kako in kaj. Kdo bi mi zameril? Zašel sem bil po nedolžnem. Ampak pozneje, ko sem bil o vsej grozotni skrivnosti poučen in sem se kljub temu podal tja gori, mi je pa presneto trda predla.

To je bilo takole: Ko sem se bil vrnil tistega večera z izprehoda, sem takoj vprašal mamco Urško — ki je vedela več kot debele bukve — kaj da je s tistim razkopanim zidovjem tam gori v oni temni grapi. — Mamca Urška, brezzoba, od starosti skupaj stlačena ženica, je postala ob tem vprašanju še manjša — shulila se je v eno samo gubo, in le velike, preplašene oči so zrlé vame tako začudeno, da mi je bilo prav neprijetno.

»Kaj, tam gori da ste bili, tam gori v črni grapi?« je zašepetala čez nekaj časa skoro jecaje.

Čemu je neki tako preplašena radi tega?

»Da, bil sem.«

»Tam gori v... v črni grapi? ... Sami? ... Sami? ...«

»Sam.«

»Bog nas varuj vseh nadlog!« je vzdihnila in se sesedla na klop.

Jaz sem se čudil.

»Pa... pa nič se vam ni zgodilo? Nič?« Še več strahu je bilo v njenem glasu.

»Nič.«

»Bog nas varuj! Kdaj, kdaj ste bili gori?«

»Pod noč.«

»V mraku?«

»Še ni bil.«

»Vaša sreča.«

Zdaj me je pa začelo zanimati.

»Zakaj neki?«

Vzdignila je glavo in me ošvignila s hudim pogledom kakor neubogljivega otroka. Potem mi je pomenljivo pokimala, naj pridem bliže, me prijala za roko in s pritaženim, skrivnostnim glasom je poudarjala besedo za besedo:

»Nocoj... nocoj imajo strahovi... strahovi svoj ples tam gori...«

To je bilo izgovorjeno tako, da ni bilo mogoče ugovarjati; izgovorjeno je bilo tako, da tudi kdor ne verjame v strahove, bi bil verjel.

Vsega me je prevzelo.

»Nocoj... nocoj...« sem ponavljal zamišljeno in že sem videl, kako frfotajo bele rjuhe in huškajo čudne pošasti okrog razpadlega zidovja... Slišal sem grgranje v potoku in smrtno stokanje pod streho nad mlinom... stokanje davljenih... stokanje umirajočih...

»Da nocoj, nocoj na petkov večer,« mi šepete mamca Urška na uho, in njena usta se odpirajo in zapirajo kakor zvezana iz usnja.

»Nocoj, že trideseto leto... Bog nas varuj! Trideseto leto — odkar je umrl kmet

se, da je pisatelj mislil nanjo, ker opisuje jo tako: »V katerikoli kraj prideš v oni deželi, boš opazil prevlado alkohola . . .« Značilna poteza je uživanje opojnih pijač v ljudskem življenju naše dežele. Pa ne da bi se pilo pristno naravno vino, pridelek slovenskih gor, ne, pije se žganje, pije nareto vino, pije pivo. Ves izkupiček gre v tuje, nam sovražne roke. Zato pa dobimo mi dokaj častni priroke, da smo pijanci, razgrajči. Naše blagostanje propada, telesne in duševne moči pa pešajo. Prav slaba tolažba za nas pa je: Saj Nemci niso boljši. Še mnogo slabši so. Resnica je, žalostna resnica. Pa zategadelj mi nismo opravičljivi. »In tujec napaja to ljudstvo name-noma s peklenko zlobo, z zapeljivo sladkobo . . .« Gostilne so več ali manj v nasprotnih rokah, niti o naših »Narodnih domih« ne moremo reči, da so slovensko misleči najemniki razširjevalci alkohola. Lahko delo, lep dobiček napravi iz naših ljudi kaj pogostoma izdajice rodu, in mi nosimo svoje novce tja. »Kaj čuda, da jih toliko iz tega naroda nima nič samozavesti, nič svobodoljubja, nič narodne ljubezni. Oni niso za boj, naj bodo gospodarsko odvisni ali neodvisni . . .« Resnice je mnogo v teh besedah. Boj je neprenehoma v deželi; za naš obstanek se gre, ne le za ponemčenje. Od domače grude ločeni, brez domovine v tuje kraje v Ameriko ali v Vestfalijo ali v rudnike: tam bode po tej poti bodočnost našega rodu . . ., četudi žalostna, nesrečna bodočnost. Marsikateri Slovenec se sramuje svojih pijanih bratov, sram ga postaja svojega potaplajočega se rodu, išče družbe med »gospodo«.

Boj proti alkoholu je torej izvanredno potrebno delo v naši deželi. Več zemlje nam je vzel alkohol kot nemčurske šole in njeni učitelji, več kot vsa nemška volilna geometrija, več kot vse gospodarske organizacije dežele s svojimi demoralizujočimi podporami. To naziranje si pri nas pridobiva tal. Ljudje se vedno bolj začenjajo zavedati svoje rane.

Vprašanje je pa, ali je naše gibanje za iztreznjenje našega ljudstva na pravi poti, če nismo tudi tukaj kot marsikje začeli hišo staviti s streho. Vprašanje je, ali so dani predpogoji za obširno abstinenčno gibanje. Jaz trdim, da predpogojev ni, da jih je treba šele ustvariti. Vse naše dosežanje delovanje sili ljudi ali vsaj posredno navaja k alkoholu. Bodimo odkriti: celo ustanovnega shoda »Svete vojske« v Celovcu ne morem oprostiti te obtožbe. Snujemo društva, vedno bolj naglašamo potrebo pogostih zborovanj in priporočamo igre. Vse to je dobro, potrebno. Toda ta zborovanja, naše prireditve se vrše prebogostokrat le po gostilnah. Če je gostilna »narodna«, je sicer to manjše zlo, a zlo je in ostane. Če je tudi na zborovanju predavanje o »Sveti

vojski«, ni mnogo boljše. Marsikateri bi šel domu, ko bi ne bilo tega zborovanja. In reakcija: komur ni všeč to gibanje, pa se znosi nad njim: »Mi pa le pijmo ga!« In posledica! . . .

Prvi pogoj za uspešni razvoj treznostnega gibanja je in ostane, omogočiti našemu ljudstvu, zbirati se k resnemu in tudi k veselému delu izven gostilne. Gostilna ni za domačine, je za tuje, za potnike, ki nimajo lastne strehe. Domačin pa bi streho moral imeti in bi se moral pod njo tudi najboljše počutiti. Zgrešen je tudi izgovor: »Grem v gostilno, da si privoščim malo dobre juhe in kozarec dobre kapljice.« Kaj pa ostala družina? Je za tisto pa dobro, da ji ob nedeljah dekla skuha, kar vé in zna. Doma bi moralo biti ob nedeljah kaj boljšega na mizi, potem pa bi se praznoval Gospodov dan v domačem krogu.

Marsikateri se je že pridružil »Sveti vojski«, vendar pa je hotel zvest ostati svojemu društvu. Hodil je na zborovanja in tam pil pokalico. Pa prosim vas, odgovorite mi, je li pokalica zdrava pijača? Dolgo let sem že abstinent in se mučim s to godlo, kadar sem prisiljen v gostilno zaradi naših organizacij. Pa povem vam, da sam sebe pomilujem in ravno iz tega vzroka one blagrujem, ki sedijo pri »zlati kapljici«. Ne da bi se mi vina ljubilo, le da bi bil rešen pokalice . . . V domačem kraju je itak ne pijem, ampak mi vsak gostilničar postreže s svežo limono, svežo vodo in sladkorjem. To pa že gre!

Torej druga zahteva, drugi predpogoj za uspešni razvoj treznostnega gibanja je in ostane, dati ljudstvu zdrave pijače, ki žejo gasi, žile oživlja in krepi moči, ne pa kak slab surogat, slabo nadomestilo, katero je že človeka skoraj sram piti in se mu že skoraj gabi. »Najboljša je voda,« pravi Pindar. Sam pa je le rad vince pil. Če kaj drugega ni, že voda diši! Priznati moramo, da povsod tudi voda ni dobra. Dandanašnja hrana, ki le več ali manj meso pozna, je nasprotnica vode. Torej je treba hrano po vodi urediti ali pa pijače po hrani. Drugega ne preostaja. Resnica je sicer, da ni treba tako pogosto piti, da nam nudijo že razne juhe dovolj mokrote, katero rabi naš organizem, pa vendar brez sadja na mizi, raznih sokov v kleti bi si ne mogel predstavljati dobro gospodarstvo abstinenta. Iz tega ozira moramo biti abstinenti razširjevalci in pospeševalci dobre sadje-reje, takega sadja, katerega je škoda obrniti za mošt ali za žganje, temveč ga bode vsak najrajši videl na mizi. In razno grozdiče! Koliko dobrega se dá napraviti iz njega. Ne le maline. Te so še najslabše. Drugo jagodičje in grozdičje ima veliko prijetnejši in

bolj osvežujoč okus. In kaj se dá vse napraviti iz mleka!

Naše gibanje torej za iztreznjenje našega ljudstva si mora staviti za cilj: V vsakem večjem kraju dobiti prostore, v katerih se nemoteno od alkohola razvija vse naše javno in družabno življenje. Naj bode lastnik takega doma ali kako društvo ali kaka posojilnica. Posameznik bode težko dal v tak namen prostore brez bogate odškodnine. Društva in zadruga naj pa prevdarijo: Ne gre se za to, da »priborimo« našim« eno gostilno, v kateri nemoteno narodu na zdravje pijejo, sebi pa bolezen, ne gre se za tistih par kron, ki jih društvu ali zadrugi gostilna nese. Veliko večji bi bil dobiček, ko bi imeli zdravo, od alkohola ne zastrupljeno ljudstvo po svoji deželi. Dokler pa tega ne dosežemo, pa moramo vsaj poizkušati doseči, da bodo imeli po gostilnah dobre pijače za abstinate in tudi pristno naravno vino za pivce. Poudarjam to kot abstinent, kajti nimam za »največji greh«, če kdo spiže čašico rujnega vinca, medtem ko štejem za hudo zlo, da ljudje pijejo navadni fuzel in nareto vino, ker po teh pijačah postane človek nor in bolan; za zlo štejem tudi pivo, ker človeka čisto polenari. »Sveta vojska« ne bode dosegla svojega cilja, če šteje par abstinentov več ali manj. Svoj cilj pa bode dosegla, ako s smotrenim in mirnim delom ustanovi predpogoje za iztreznjenje našega ljudstva.

V. Razgoršek.

(Objavili smo ta članek, ker bodri k potrebnemu treznostnemu gibanju. V obrambo naših društev pa moramo vendar poudarjati, da ima naša krščansko-socialna organizacija že od nekdanj namen, prirediti shode izven gostiln, kjer je to le mogoče. V ravno ta namen gradi tudi društvene domove. Nazoru, da raje nobenega shoda, če ni mogoč izven gostilne, pa pod nobenim pogojem ne moremo pritrditi in to iz praktičnih razlogov. Na ta način bi n. pr. mnogo ljudi — žal — slišalo samo razne nasprotnne govornike, mi bi pa kot strogi abstinenti samo gledali, kako ljudstvo drvi v pogubonosni tabor. Op. ured.)

Politične vesti.

Za goriškega deželnega glavarja

je imenoval cesar deželnega poslanca dr. Alojzija Faiduttija, stolnega prošta in voditelja laških krščanskih socialcev, za njegovega namestnika v vodstvu deželnega zbora pa dr. Alojzija Franka.

Načelnik generalnega štaba

baron Conrad pl. Hötendorf ostane v svoji službi.

Jernej, to je Jakob brat, ki živi še danes. Bilo je lepo tam gori svoje čase: hiša, žaga, mlin — najlepša domačija; vsega dosti, dosti za oba, za brata — Jaka in Jerneja. — Pa je vzljubil Jernej dekle, mlado, krasno dekle . . . Jaka tudi ravno isto — Bog nas varuj! To ne gre! Dekle — mlado, krasno dekle, pa ljubilo je oba . . . To ne gre, za božjo voljo! Dekle dva, oba dekle. To je hudo. Boli. To peče . . . Če je bil Jernej doma, a Jakob ne — poljubljalo Jerneja je dekle . . . Če je Jakob bil doma, pa spet narobe . . . To je hudo! Ah, to boli! —

Nekoč bil Jakob je na mlinu skrit. Pod mlin pa pride Jernej z dekletom . . . Jakob gleda . . . gleda . . . trpi, vzdihuje . . . prsti se krčijo v železno pest . . .

Drugi dan je bil Jernej v potoku — mrtev . . . dekle — tudi . . .

Zdrznil sem se. Mamca dene prst na usta.

»Pst! . . . Pravijo — pst pravijo, da . . . no, da . . . pst«

Tako je prst obstal na ustih mamce Urške.

»In zdaj . . .« sem vprašal čisto tiho.

»In zdaj straši že trideseto leto.« Zapre mi usta mamca Urška. »Trideseto leto, vsak večer na petkov dan. — Jakob je že star, ves bel in skupaj zgrbljen — komaj da še hodi. Raztrgan, razcapan — berač nadležni, vsem napoti. Saj zadnjič ste ga videli na žegnanju, ko se je motovilil v cerkev.«

»Ah, to je Jakob, tisti bedni starček z belo brado! Bog se ga usmili!«

Zamislil sem se dolgo . . . Jernej, Jakob, dekle, strahovi, vse je šlo navzkriž po glavi. Če sem na eno mislil, že je prišlo drugo. Najbolj pa so me mikali strahovi. Presneta reč, te bi vendar rad enkrat videl! Pomislil sem še enkrat in se odločil: videti jih moram!

»Mamca! V petek grem tja gori.«

Kdor bi hotel videti prestrašenega človeka, bi moral videti mamco Urško v tem trenutku. Obledela je kot smrt, potem pa je proseče vila veli, suhi roki:

»Za Boga, ne storite tega! Nikar! Nikar!«

Mlad svet pa je že tak, da raje skuša kot poslušati. Jaz tudi nisem slišal tega klica. Čemu verjel bi slepi marnji, ko lahko se prepričam!

Ves teden mi ni dala vest pokoja. Bolj ko se je bližal petek, bolj sem bil nemiren. Nazadnje nisem mogel spat niti jesti. Še podnevi me je bilo strah . . . Pogledam sem, pogledam tja, povsod je švigalo, povsod šumelo . . . vsak list me je prestrašil do kosti. In ko je prišel zadnji dan, si nisem upal več ozreti v človeka, si nisem upal biti sam ne v družbi.

»Joj, joj, kaj bo še iz tega! Ne, jaz ne grem, ne grem tja gori — za nobeno ceno!«

Tako sem kriknil zbegani in preplašeni; pa nič ni pomagalo, kajti prijatelj, kateremu sem bil skrivnost zaupal, je bil mo-

čan, predrzen — napol divjak. Prav nič ga ni bilo strah.

»Kar smo sklenili, smo sklenili! Na pot, prijatelj! Korajžen bodi, ne obupuj!«

»Moj Bog, zakaj sem sklenil tako strašno reč? Čemu sem bil tako predrzen!«

Ko se je storil mrak, sva stopala počasi čez polje proti črni, strašni grapi. Počasi, kajpada, počasi sva hodila: saj še ob belem dnevu ni dobro biti tam v tistem kraju, kaj bo šele ponoči in ob takem dnevu! Pa sklenjeno je bilo, zdaj ni več pomoči. Naprej, naprej, če bi imelo biti vsega konec.

Prav kmalu sva dospela tja v — grapo, do razpadlega zidovja in do mlina . . .

»Moj Bog, moj Bog, kaj bo iz tega!«

Kot stopala bi v smrt, sva se prerivala naprej skozi grmovje do starih, težkih duri razdrapanega mlina . . .

»Joj! Marija!«

V strehi je zastokalo, v potoku zagrgralo . . . v grmovju zaihtelo . . . v gori zatulilo . . .

Zagnala sva se v duri, da je zaškripalo kot bi podiral hišo. In padla sva v globoko jamo . . . v vodo . . . Po dolgem, dolgem trudu sva se krvavih rok dotipala do trhle lestve; po tej navzgor, a nisva še stopila dvakrat, pa se prelomi klin . . . Zagrmela sva nazaj v vodo . . .

To je peklo!

Ne on, ne jaz, nikdo ni dal glasu od sebe. Molče, kot mrtva bitja sva se zgrabila:

Uspeh avstrijske politike.

Belgrajski dopisnik je poročal »Berliner Tagblattu«: Srbija bo menda najela v najkrajšem času v Nemčiji in na Francoskem posojilo za 600 milijonov frankov. Velik del tega posojila, ki se bo porabil za poravnavo stroškov za nova vojaška naročila, bo ostal v inozemstvu. Letošnja žetev je bogata. Srbija si bo počasi opomogla in bo dobra država za nakupovanje. Prednost pa imajo izdelki in blago iz Nemčije. Avstrijanci pa sedaj v Srbiji sovražijo, Nemce iz Nemčije pa sprejemajo povsod spoštljivo in ljubeznivo. — To je sad nemško-nacionalne hujskarije in naše zunanje politike, trpelo bo pa ljudstvo!

Slovenski klub in štajerski deželni zbor.

Slovenski klub štajerskega deželnega zbora je imel dne 25. septembra v Mariboru pod predsedstvom načelnika g. dr. Korošca večurno posvetovanje o pogojih, pod katerimi naj bi se omogočilo kratko jesensko zasedanje štajerskega deželnega zbora. Klub je sklenil, da je slovenska delegacija štajerskega deželnega zbora voljna, sodelovati v sedanjem jesenskem zasedanju, če se ji izpolnijo gotove kulturno-narodne in gospodarske zahteve slovenskega ljudstva.

Pozor!

30 — 50 kron ceneje kakor v vsaki tovarni ali zalogi kupite pri meni izvrstno kolo ali šivalni stroj. Popravila in pnevmatike po nizki ceni.
Matija Planko, Celovec, Šolska ulica št. 5-6-7.

Dnevne novice in dopisi.

Odmevi katoliškega shoda. »Osrednji odbor katoliške Unije« za Avstrijo je poslal pripravljalnemu odboru za slovensko-hrvaški katoliški shod v Ljubljani naslednje slovensko pismo: Dunaj, dne 22. septembra 1913. Velečenjenemu komiteju za prireditve katoliškega shoda v Ljubljani. Kolikor povzamemo iz neštevilnih poročil o katoliškem shodu v Ljubljani, je isti uspel kar najsijajnejše in z velikim uspehom. Iz lastne skušnje nam je znano, koliko neutrudnega dela in požrtvovalnosti je treba, da je uspeh tako številno obiskanega shoda zagamčen. Zato smete biti veseli in ponosni, da je Bog Vaše nesebično delo bogato blagoslovil in mu naklonil velikih uspehov. Usojamo se Vam najsrčneje čestitati k ogromnemu rezultatu katoliškega shoda v Ljubljani in želimo najiskrenejše, da na kongresu vsejano seme požene in našim jugoslovanskim bratom prinese obilnih koristi. Od teh čustev prevzeti pozdravljamo Vas najvdaneje. — Za predsedstvo: Alfred J. grof Rességuier, Jožef Leb.

jaz njega on pa mene. Oba sva mislila na smrt . . . Če naju zdaj ni konec, pa ne bo nikoli! . . . Še enkrat z zadnjo silo se zaženeva po mrzli vodi in vzpneva na veliko skalo. Oba — premočena — v eno strnjena prihuliva se k skali in čakava . . . Kot šibi v vetru se treseva oba od mraza . . . »Kaj bo . . . kaj bo še z naju!?!«

Zdaj zahrešči, zastoče . . . zajoka s strašnim glasom . . .

»Jojmeni, zdaj bo vsega konec!«

Zdaj se zabliska luč . . . bliža se hreščanje . . . Pod streho zaihti, zastoče . . . v vodi jaukne, zagrga . . . Tam gori tuli . . . tuli . . .

Strahovi!

Vrata zabobne, zabliska luč, na vratih se prikaže zgrbljen starec z belo brado . . . Teško diha, pokašljuje, stoka in mrmra predse . . . Obesi luč ob steno, poklekne s trudom doli in mrmra . . . mrmra: » . . . odpusti nam naše dolge . . . «

»Za božjo voljo, saj to je . . . to je Jakob . . . «

»Jakob!« sem zaklical s trudnim in tresočim glasom.

Streslo ga je strašno in obupno, vendar komaj slišno se je izvilo iz njegovih prsi:

» . . . Jakob, brat Jerneja, ki sem ga . . . zdaj pokoro delam . . . «

Ko sem stopil k njemu, se je zgrudil ubogi starec v vodo in grgralo je . . . grgralo celo noč . . .

Rekord na gimnaziji. Vseobče se letos poudarja, da še nikdar ni bilo vpisanih v osmi razred tukajšnje gimnazije toliko učencev kot letos. Dosegel se je torej s 53 osmošolci nekaj rekord. Dobro! Toda nas to ne zanima toliko, kakor rekord Slovencev v omenjenem razredu, katerega so dosegli v rakovi poti. Seštejmo jih! Izmed tega lepega skupnega števila jih najdemo samo šest, borih šest, in drugih — vsi so izključno nemškega značaja — je skoraj osemkrat toliko. Zares žalostno, a za razmere na Koroškem karakteristično. Da še bolj uvidimo, da to minimalno število nikakor ni zadovljivo, če primerjamo število slovenskih prebivalcev z nemškimi, pogledimo malo na stanje Slovencev-osmošolcev v preteklem šolskem letu 1912/13. Osmošolcev naštejemo samo 37, torej 16 manj kot letos. Slovencev je pa 9, torej 3 več kot letos. Iz tega se pač lahko sklepa, da bodo slovenski učenci, ki hočejo maturirati, če bo število vsako leto tako rapidno padlo, izginili. Dobro bi bilo, da bi se to dejstvo pregledalo s povečevalnim steklom, da se najde pravi vzrok tega velikega nazadovanja.

Vojaška vest. V rezervno častniško šolo 17. pešpolka v Celovcu je 1. t. m. vstopilo 40 enoletnih prostovoljcev. Poveljnik šole je g. stotnik Obereigner, instruktorski častnik pa g. nadporočnik pl. Vallon.

Vojaška vest. Dne 29. septembra se je iz Celovca odpeljalo proti Jesenicam 10 častnikov in 101 vojak 17. pešpolka, da preiskusijo na Golici novo gorsko baterijo (havbi-ce). Topove so nosili na goro z jeseniške strani in so se v torek zvečer vrnili v Celovec popolnoma utrujeni.

Vlaki spet žvižgajo. S 1. oktobrom vlaki spet žvižgajo. Tudi pred predori (tuneli), skoz katere vozi vlak dalje nego tri minute, žvižgajo vlaki; ne žvižgajo pa, če zapusti vlak postajo.

Brezbriznost na naših železnicah. Dne 17. septembra se je peljal neki dijak z vlakom južne železnice v Celovec. Svoj kovček je oddal istega dne ob 8. uri zjutraj na kolodvoru pri Miklavcu. Djak gre na stanovanje ter čaka in čaka na kovček, a ni ga mogel dobiti, čeravno je hišni sluga vsak dan povpraševal po njem. Prišla je nedelja, a kovčeka še ni bilo. V ponedeljek popoldne je bil dijak primoran iti na kolodvor iskat kovček. Po dolgem iskanju je izvedel, da je kovček že 18. septembra dospel v Celovec in da je bil oddan spedijski tvrdki Dietrich. Sedaj se je moral dijak podati tja ter tudi tam povpraševati po njem; a tukaj ničesar niso vedeli o njem, v nobeni knjigi ni bil zapisan in nobenega listka o njem ni bilo mogoče najti. Po daljšem besedovanju je uradnica obljubila, da bode kovček dostavljen na stanovanje še istega dne. Ko dijak zvečer, dne 22. septembra kovček odpre, je bilo v njem vse križem premetano; a v kakem stanju je bila vsebina! Hruške katere je dijak vzela seboj, da bi imel malo prigrizka, so bile vse gnile in sok je tekel v oblekoin med knjige, katere so bile vse radi slabega ravnanja s kovčekom v največjem neredu in vse pomečkane. Tudi druga jedila, ki so bila v kovčku, so bila čisto pokvarjena in neužitna. Zraven je pa še obleka močno poškodovana, ker je bila jako plesniva, tako da ima dotični dijak precejšno gmotno škodo. To je jasen dokaz, kako se ravna na naših železnicah z blagom; kako malo pa se brigajo uradniki za to, da bi spravili blago naprej, jasno kaže dejstvo, da mora dotični dijak vsako leto ob začetku in koncu počitnic čakati na kovček pet do šest dni, čeravno je dijak oddaljen od Celovca samo dobrih pet ur pešhoje.

Darovi za »Slovensko Stražo«: Franjo Šenk, št. Peter pri Grabštanju, 2 K; Filip Kulterer, št. Peter pri Grabštanju, 1 K; Vinko Jauk, št. Pavel, 1 K; po podružnici »Slovenske Straže« v Železni Kapli darovali č. gg. Matej Germ, župnik, 5 K, Jožef Fejnik, kaplan, 4 K; slov. kršč. izobraževalno društvo v Železni Kapli 10 K; Mohorjani župnije Otmanje po č. g. Mateju Wedenig, župniku, 2 K; Mohorjani župnije Bilčovs, p. Bistrica v Rožu, po č. g. Antonu Teul, župniku, 6 K 50 vin.

Nezgoda pri električni. S šentvidskega sejma se je vračal v Celovec pri Miku usluž-

beni hlapec Miha Baran z vozom, v katerega sta bila vprežena dva konja. Proti mostu čez Glino je hotel prehiteti pred njim vozeči voz in je pri tem zavozil na progo celovške električne. V tem trenutku je privozila na most električna in trčila ob voz. Konja sta bila vržena ob tla in sta si na več mestih odrgnila kožo. Druge nesreče k sreči ni bilo.

Osebna vest. Imenovan je vsled odloka vojnega ministrstva g. dr. Glantschnig, pomožni zdravnik na graški porodnišnici, za asistentnega namestnega zdravnika v garnizijski bolnišnici št. 8 v Ljubljani z nastopom prezenčne službe druge polovice prostovoljnega leta 1. oktobra 1913.

Občinski odbor v Ukvah je imenoval nemškonacionalnega poslanca dr. Waldnerja za častnega člana občine.

Iz koroškega vilajeta. 135 nemških učiteljic čaka na Koroškem za službo; le slovenskih učnih moči primanjkuje. Toda Slovence in Slovenke sprejemajo na celovškem učiteljišču le izjemoma. Zato se zgodi tudi, da ta ali ona učenka na celovski pripravnici pri sprejemu zataji svojo narodnost, samo da je sprejeta in da sme potem čakati na službo — pol večnosti. Letos so se prijavile tri preparandkinje za slovenščino. V koroškem vilajetu pa so šolske oblasti čudno pametne. Zato so izjavile, da se za tri učenke ne izplača pouk v slovenščini in ga bodo ustavile, da na tak klasičen način odpomagajo pomanjkanju slovenskih učnih moči. Deželnemu šolskemu svetu naznanjamo, da smo pripravljene za tiste tri učenke skrbeti za brezplačen pouk v slovenščini. Saj take ugodne ponudbe menda še nobena šolska oblast ni dobila. Zares pravi vilajet!

Pravi lovci na zver v Stubalpi. Inženier N. iz Celovca je šel v nedeljo na lov. Pri Dobu v občini št. Jakob ob cesti je pomeril na zajca, ki mu je priteknel pod puško. Puška počni, in smrtno zadet se zgrudi — namesto zajca tri leta star konj. — Iz Spodnjega Vresja pri št. Jakobu se nam poroča, da je čez cesto pri neki hiši streljal na jerebice nek drug tak izurjen lovec in je le malo manjkalo, da ni zadel človeka, mimo katerega je sfrčalo zrnje. Ko se ta oglasi, se spusti junaški lovec v tek — v koruzo. Taki junaki naj bi sploh ne nosili pušk! To bi bili pravi lovci za zver na Stubalpi! Le da so večji in nevarnejši »kmečki strah«, kakor lev na Stubalpi.

Slovenščine se učijo. V Gradcu imajo tečaj za dekleta za pouk v slovenščini in laščini, ki traja deset mesecev.

Podraženo usnje. Avstrijski kartelirani tovarnarji usnja (ledra) so sklenili cene usnju zvišati.

Drobne vesti. Na Dunaju je zidarja Hofbauerja neki tujec prosil, da bi mu potegnili zamašek iz steklenice. Nato mu je ponudil požirek. Hofbauer je pil in se zgrudil nezavesten; tudi tujec je pil iz steklenice, v kateri je bil karbol. Hofbauer je mrtev, tujec pa leži nezavesten. — V rudnikih pri Voitsbergu na Štajerskem se je vdrla zemlja in zasula delavca Filipa Krauserja in Franca Kostanjška. Oba sta mrtva. Tretjega delavca je zasula zemlja do vratu, pa so ga sam oprostili. — Urednik v Novem sadu na Ogrskem izhajajočega lista »Srbstvo« je bil obsojen na tri mesece zapora in v globo 300 kron, ker je izdal lani vojaške tajnosti; v svojem listu je namreč poročal, da so v Pančovi nastanjeni vojaki v privatnih hišah. Meja da je do Oršave vojaško zastražena in da je v Petrovem Varadinu most strogo zastražen. — Nemčija zahteva v državnem proračunu za zgradbo zračnega brodovja (letalnih strojev za uporabo v vojski) 22 milijonov mark. — V Hamburgu je 24 let stara žena Ana Fraenkel v postelji z zanjko zadavila svojega štiriletnega sinčka in z drugim otrokom nato izginila. Sumijo, da se je sama usmrtila. — Turški sultan je obolel. — Na Ogrskem in Hrvatskem se kolera širi. V dveh slučajih na Ogrskem so konstatirali azijsko kolero. Ogrskemu notranjemu ministrstvu je bilo dne 30. septembra naznanjenih deset novih slučajev kolere. V Zagrebu je bilo dan poprej naznanjenih 18 novih slučajev kolere. — Nad Carigradom se je utrgal oblak in je na več krajih utonilo nekaj ljudi. — Obsodba napadalca Dojčića. Štefan Dojčić, ki je napadel dne 18. avgusta t. l. hrvaškega kraljeve-

ga komisarja Skerlezca in ga obstrelil, je bil v Zagrebu obsojen na 16 let težke ječe. Predno so Dojčiča odpeljali iz dvorane, je zaklical: »Živela svoboda hrvaškega naroda! Za menoj pridejo iz Amerike še drugi, ki bodo dokončali moje delo!«

Znamenit slovenski zdravnik iz 18. stoletja. Na Dunaju se je vršil kongres nemških naravoslovcev in zdravnikov in na tem kongresu je dr. Fischer z Dunaja opisal življenje in delovanje zdravnika z imenom dr. Mark Anton Plenčič (Polenčič), ki je bil doma iz Solkana pri Gorici, rojen leta 1705., in je bil 50 let zdravnik na Dunaju. Plenčič je prvi objavil sistem nauka o živem kontagiju in podal vsa ona temelja, ki so danes podlaga moderne bakteriologije. Plenčič je tudi že pred Pasteurjem učil, da je vrvenje in gnojenje povzročeno po živih kaleh. — Plenčič je bil veleum v zdravniški vedi. Zato smo lahko ponosni nanj.

Cementna industrija. Nekateri izdelovalci cementa so zadnji čas razširili svoje tovarne in zahtevajo nov kartel, ki bi jim dovolil, da smejo več cementa izdelovati, kakor so ga dosedaj.

Dediče iščejo. Ministrstvo za notranje zadeve razglasa, da je po poročilu c. in kr. glavnega konzula v Sydneyu umrl 17. septembra 1910 v bolnišnici v Cloncurry v državi Queensland (v Avstraliji) delavec Jurij Laconich (Lakonik), sin kmeta Tomaža Laconicha, star 33 let. V mrliški listini je zaznamovan kot »Avstrijec«, je bil deset let v Avstraliji in je zapustil 186,20 funtov sterlingov (4477 kron) premoženja, ki ga od tedaj upravlja kurator of Interstate Estates v Townsville. Če se najdejo svojci rajnega, dobijo dedščino, kakor hitro predložijo c. in kr. generalnemu konzulatu v Sydneyu potrebne listine, da imajo pravico do dedščine.

Zver v štajerskih gorah. »Grazer Volksblatt« je poročal, da so bile posestnikom v Gaju in Grössgrabnu raztrgane mlade govede in ovce. Pred nekaj dnevi so eno roparico ustrelili, druga je zbežala. Roparici sta bila dva velika, krepka — psa, ki sta podnevi spala pred svojima kočama, zvečer sta pa izginila. Ta dva psa sta v kratkem raztrgala 13 ovc in eno goved. — »Grazer Volksblattu« se porača tudi, da so eno roparico videli 27. t. m. ob 3. uri zjutraj v Zeierlingu. Konj gostilničarja Jörgelbauerja se je splašil, se odtrgal v hlevu in razbil srednjo steno. Hlapec je ustrelil, nakar se je konj pomiril, vsled česar sklepajo, da se je »zver« odstranila. Na to poročilo so podnevi prišli orožniki in veliko lovcev. Sledi so vlili v gips; dolge so 12, široke pa 9 cm. Ker so zver na zelo oddaljenih točkah videli, sklepajo, da gre za več roparic. — »Arbeiterwille« pa je v isti zadevi dobil poročilo, da si ljudje, ki so prestrašeni, le domišljujejo in vidijo leva, kjer ga ni. Konji v hlevu so postali nemirni, ker so stali že dalje časa v hlevu. Sledi, ki so jih našli, so sledi — pasjih tac. — Notranje ministrstvo je dovolilo 300 kron premije tistemu, ki kmečki strah ustrelji. Ker je štajersko namestništvo že prej v ta namen razpisalo nagrado 300 kron, znaša zdaj državna premija že 600 kron. Vsa nagrada znaša zdaj 740 K, ker je okrajni odbor v Voitsbergu tudi razpisal nagrado 100 kron, neki zasebnik je pa dal na razpolago v ta namen 40 kron. Kaj, če izsledijo v levih in volkih res le pse? Kdo dobi premije? Morda bo tako srečen kak pasjiderec. Podnevi iščejo razne ekspedicije leva, pa ga ne najdejo, ker podnevi psi — počivajo doma, ponoči pa se junaški lovci bojijo — leva. Kljub temu dogodku pa je vse prepričano, da gre tu za pravo divjo zver, ker pes bi se ne lotil — bika.

Velika brezposelnost na Češkem. Rezervisti na Češkem zastoj iščejo služb. Samo v Karlovih varih je sedaj nad 1000 moških delavcev brez dela. V Karlovih varih se letos ni skoro nič novega zidalo.

Kolera v Pragi. Sanitetni oddelek c. kr. nameštništva objavlja: 68letna vdova Fanča Galdi se je podala 17. septembra iz Zemunna v Bosenski Brod, od tod pa 22. septembra s svojim zetom potovala čez Zagreb in Dunaj v Prago, kamor je došla 24. septembra in se nastanila pri svojih sorodnikih v Kraljevih Vinohradih, Budač ulica 12. Dne 25. septembra je Fanča Galdi obolela na znakih kolere. Pozvali so k njej mestnega zdravnika dr. Červinko; 26. septembra

se je njeno zdravje poslabšalo, 27. septembra je pa umrla. Rajnico so še tisti dan v češkem patološkem zavodu obducirali in izvedli bakteriološko preiskavo, ki se je danes ob 10. uri končala in dognala, da je Fanča Galdi umrla za azijsko kolero. Izvedli so takoj obširne varnostne odredbe in izolirali vse osebe, ki so z rajnico obševale.

Grozen dogodek v družini. Iz Prage poročajo z dne 28. septembra: Tukaj se je zgodil danes strašen zločin. Proti sedmim zjutraj je slišal hišnik Anton Rinda več streliv iz stanovanja hišnega posestnika in ravnatelja trgoveške šole, Franca Hlavačka, in je hitel tja. V tem mu pride nasproti 17 let stari sin Hlavačkov, Jaroslav, rekoč: »Oče so mater in nas obstrelili.« Sin je krvavel iz rane pri srcu. Rinda je takoj skočil k zdravniku, ki stanuje v bližini; zdravnik je našel Hlavačkovo ženo na tleh mrtvo, s prestreljeno glavo. Poleg nje je ležala 19 let stara hči z rano v glavi in grgrajoč. V sosedni sobi so našli mrtvega Hlavačka in pod njim mrtvega 18 let starega sina Karola. Oba sta imela prestreljene glave. Marijo Hlavaček in njenega brata Jaroslava so prepeljali v bolnišnico. Dekle je že med potom umrlo, tudi ni nobenega upanja, da bi Jaroslav okreval. Hlavaček je bil zadolžen. V zapuščenem pismu je poročal, da hoče svoje otroke, ki so bili nekoliko slaboumni, obvarovati veliko težav v prihodnosti.

Prevalje. (Nekaj o Konstantinovi slavnosti na Poljani.) Sijajno je dne 7. septembra uspela Konstantinova slavnost na Poljani. Lepo vreme, govori, polni vzvišenih misli, vznesene besede, lepa narodna igra, dovršeno predočena. Ljudstvo navdušeno za najvišje svetinje: vero in narodnost! Vse to v slovenski vasi, na pristno domačih tleh! — Zagrizencem Nemcem, ki šilijo tja čez avstrijsko mejo, a živijo od žuljev slovenskih rok, in ubogim Nemčurčkom je ta slavnost zmešala možgane. Revni »Pepček« je dolgo hodil s povešeno glavo, usta so se mu penila od jeze, napenjal je svoje možgane; po 14 dneh se je pokazal uspeh. Izbruhal je vso svojo modrost in oliko v »Freie Stimmen« in »Bauernzeitung«; razlil je svoj srd nad poštenim slovenskim ljudstvom in njegovimi voditelji, posebno pa nad možiškim g. župnikom. Nevoščljivost in obup odseva iz dna nemčurske duše, kajti nemčurji si ne upajo na dan, le izza kulis si drznejo streljati na pošteno slovensko ljudstvo in izlivati nanj cele golide smrdeče gnojnice. Nevoščljivost pretresava nemčurčka, da se je zbralo po njegovem lastnem priznanju nad 1000 Slovencev na slavnosti; a če bi nataknil rešpetlin objektivnosti, bi jih bil naštel nad 2000. Konstantinovo slavnost imenuje »Jubelhetze«. Izbruhov, kakor: neumno klerikalno ljudstvo, windische Hetzgeistlichkeit itd. kar mrgoli po klavrnem članku. Duhovnikom očita izsesavanje ljudstva, ker se je baje vstopnina k igri porabila v njihove namene. A lažnjivi »Pepček« s trditvijo, da se je na zborovanju klicalo: Nieder mit den deutschen Hunden! Drzni dopisunček, dokaži, da so se take besede izustile! Za dokaz se ti izplača 500 kron nagrade, pokaterih seti sline cedijo, kakor po vstopnini, ki so jo pobirali igralci. Lahko si zaslužiš lep denar, torej na dan z dokazi! Ako pa tega ne storiš, tedaj stokrat »Fej« tvoji nepoštenosti. — Surovi duh, ki preveča članek, pa kaže, da si je »Slovenska krščansko socialna zveza« izbrala za impozantno slavnost pravi kraj in pripravno tvarino. Krščansko slovensko ljudstvo, na mnogokratno svidenje na Poljani! Čimbolj samozavestno gre Slovan na dan, tem hujše se privandranj nemčurčki tresejo!

Podravlje. V nedeljo, dne 21. sept. t. l. je bil v Podravljah pomemben dan: Bil je letni občni zbor »Slovenske Straže« (podružnica za M. na Zili) in vprizoritev »Desetega brata« z brnškimi igralci pod vodstvom g. Bratine. Prihitelo je iz vseh krajev vse polno

ljudi — starih in mladih, ki so se prijazno pozdravljali ter radovali nad tolikim številom enako čutečih src, utripajočih za pošteno slovensko stvar. Lepo je ob takih prilikah, ko si gledamo v tolikem številu po bratovsko v oči, kajti tedaj se vname v prsih plamteti žar ljubezni, in čutimo se močne, da bi zlomili in premagali kruto silo, ki nas hoče potujčiti in pregnati iz naše lepe domovine. — Predno se je pričela igra, je imel gospod župnik in pisatelj Meško kratek nagovor, s katerim je otvoril občni zbor in razložil pomen igre in igranja sploh! Nato je imel med prvimi in drugim dejanjem krasen govor, ki je izvalil marsikako solzo iz oči. Opisal je z živimi barvami strašne posledice izsejjevanja v Ameriko in v tujino sploh. Svaril je pred Ameriko, ki nas samo ubija in nas navduševal, naj ostanemo zvesti svoji domovini, naj ostanemo pošteni Slovenci. Globoko iz srca je privrel ta govor in nam segel globoko v srce. Zahvaljujemo se g. Mešku za tople, domoljubne besede in smo mu hvaležni! — Proti koncu igre je govoril še g. med. Erat, nato pa se je izvolil deloma nov odbor za »Slovensko Stražo«. Po predstavi, ki nam je zelo ugajala, smo se pomudili v prijaznih prostorih našega zavednega g. Vospernika, ki nam je postregel kar najboljše z jedjo in pijačo. Da je vladalo vsestransko zadovoljstvo, je dokazovalo lepo slovensko petje, ki je donelo iz vseh kotov in krajev. In kako duševno in telesno okrepani smo se podali k vlakom, ki so nas razvozili na vse strani proti domu. Vsak se je vračal s tiho željo v srcu: »Da bi bilo le kmalu zopet kaj takega!« vsenaokoli pa so odmevali prisrčni klici: »Na svidenje! Na svidenje!«

Brnca. (Škandal za škandalom.) V Pečah, med Podkloštrom in Brncu so sezidali letos novo postajo. Na starem splotju je bil napis še dvojezičen, na novem pa se že šopiri s a m o n e m š k i, kakor da so čez noč izumrli vsi Slovenci. Izvrstna metoda: iz Beljaka ponemčujejo proti Podkloštru, iz Podkloštra proti Beljaku; še dve postaji pa bodo sklenili. Tudi novo postajališče pri Bekštajnu ima samonemški napis. Če bo šlo tako naprej, bo kmalu vsa Zilska dolina popolnoma nemška. In potem...? Kondukterji že sedaj ne izklicujejo postaj v slovenskem jeziku, četudi je na istih dvojezičen napis. Listke se tudi dobi le z največjo težavo; potem pa nas bodo kar pobesili, če si bomo dovoili govoriti svoj materni jezik! Zavarujmo se proti takemu nasilju in uprimo se, dokler je čas!!!

Iz važenberške občine. (Nekaj odgovora.) Silno je zbudilo naše mogotce naše poročilo o njihovih prireditvah na Blatu in drugod; zato so dali duška svoji jezici, in sicer na prav nesramen način v lutrovskem glasilu »B. Z.« z dne 19. m. m. Tam izlivajo ogenj in žveplo na dopisnika, katerega imenujejo »Hetzpfaff«; repenčijo se, ker jih je naše poročilo tako v živo zadelo, da svoje neumnosti samo še opravičujejo. Pa saj tudi ne morejo ničesar ovreči! Da so razobesili »frankfurtarce«, tega se sedaj malo kesajo; omenjajo presvitlega cesarja, da je naklonjen požarnim brambam; da, to vemo, pa ne takim, ki ob svojih prireditvah razobešajo pruske zastave, posebno tam, kjer biva izključno slovanski rod; stavimo, da če bi prišel presvitli vladar na Blato in bi videl »frankfurtarce«, bi vam obrnil hrbet. Se še spominjate, da so morali celo celovški Nemci tako zastavo ob zadnjem posetu presv. vladarja skriti, in sicer na sam cesarjev ukaz! Pravijo oblastno in neumno — kakršni so seveda — da bojo v slučaju, če pride do delitve med Nemci in Jugoslavlani, pognali vse zavedne Slovence, menda na Srbsko! O, ti prismojenost! Potem bi se morala polovica naše občine izseliti; nad kom pa bode potem gospodovali? Vas to nič ne skrbi! Pišete o nekem zavednem slovenskem posestniku, da bi bil veleizdajalec! Kako ste jo pogodili, ko ste po svojih čevljih drugemu kopita merili! Ali ni morda tudi to izdajalstvo, da čujete svoj narod in ga izdajate! Nesramnost pa je, da blatite našega občespoštovanega gosp. župnika Dolinarja. Vprašamo, ali ne delajo čisto prav in po svojem poklicu, da svarijo pred slabim časopisjem, pred razuzdanostjo in pijančevanjem in da opozarjajo na ljubav do rodne

grude in do materne jezika! Duhovnik, ki bi drugače delal, ne bi bil pastir, temveč le najemnik! Seveda, tak bi vam bil po volji, ki bi učil tako »vero«, ki jo imate vi in si prikrojite, kakor se vam zdi. Pravite, da če ne bo izpremembe, bodete si sami pomagali. Hm kako neki? Ljudje, ki smešijo sv. vero in se ne udeležujejo božje službe, kakor je zapovedano, pač ne bodo pri nas nikdar razpolagali s katoliškim duhovnikom. Naše dobro krščansko ljudstvo je drugih misli. Farani smo s svojim gospodom župnikom prav zadovoljni; le nekateri nacionalni petelinčki se vedno zaletavajo v nje in jih blatijo po svojih umazanih časnikih, kakor je lutrovska »Bauernzeitung«. Ta list pa žal berejo tudi ljudje, ki še večkrat grede k božji službi; kako se to vjema, da se doma bere list, ki njihovega dušnega pastirja blati in zmerja ter ga imenuje samo še »Hetzpfaff«. Toda nakana, spraviti g. župnika ob pogum in dobro voljo ter vzeti spoštovanje faranov do njih, se bo krepko izjalovila; kakor nekdanj farizeji o Zveličarju, rekli bodete prej ali slej tudi vi: »Saj vidite, da nič ne opravimo, vse dere za njim!«

Strajavas. (Gospodarja okradel.) Posetniku Valentinu Schnablu, p. d. Florjanu v Zahomcu je bilo iz zaprte omarice v zidu, v kateri je bilo razen več vrednostnih papirjev tudi 4000 K gotovine, ukradenih 500 K. Sum je šel na domačega hlapca Karla V., ker je kmalu po tej tatvini hotel plačati v sosedni gostilni pijačo s 50 kronskim bankovcem. Ker pa gostilničarka ni imela drobiža, je hotela menjati pri Florjanovki. Ko je ta izvedela, od koga je denar, ga ni več izpustila, ker je sumila, da je ukraden. Medtem jenašel neki dninar na vasi na studentu devet bankovcev po 50 K, ki jih je potem g. Schnabl dobil nazaj. V. je med pitjem položil denar na studentec in jih je tam pozabil, ko je šel v stran.

Pliberk. (Tečaj za vojaške novice) se je vršil v soboto, dne 27. in v nedeljo, dne 28. septembra t. l. ob precejšnji udeležbi slovenskih fantov. V soboto zvečer je govoril g. kaplan Hornböck o verskih dolžnostih krščanskega vojaka. V nedeljo so fantje pristopili skupno k mizi Gospodovi. Po maši je govoril vojakom-novincem dr. Rožič ter jim dajal praktična navodila, da ostanejo dobri krščanski vojaki, zdravi na duši in telesu in zvesti služabniki cesarja in domovine. Opozoril jih je na nevarnosti, ki pretijo mlademu, neizkušnemu vojaku v novem življenju v velikih mestih. — Popoldne je govoril g. Božič o alkoholizmu in njega pogubnem vplivu na mlade fante — zlasti pri vojaki. Sklepni govor je imel g. Hornböck, ki je še končno navdušil mlade fante, da se vrnejo po vojaški službi nazaj kot možje, ki bodo kot bodoči družinski očetje — pravi branitelji cesarja in naše lepe domovine.

Prevalje. (Koroški deželni odbor in državni zakoni.) Zadnji čas je že, da se popolnoma zanemarjeni in javnemu prometu nevarni most čez Mežo pri Prevaljah zamenja z drugim. Deželni odbor zida železni most v lastni režiji; pa tudi pri tej priložnosti kaže sovraštvo nasproti narodnosti in vsakemu čutu domačega prebivalstva. Ne samo, da so napisali radi varnosti voznje čez most samo nemški, pa izključno slovensko prebivalstvo; v nedeljo, dne 28. septembra, se nam je nudil na mostu nenaraven prizor. Verno ljudstvo je zahajalo in odhajalo k božjim službam, delavci pa so zabijali z daleč odmevajočimi udarci žebelje v železne nositelje mosta. Odmevi udarcev so se slišali naravnost v cerkev. Ali deželni odbor ne pozna postave od 8. marca 1885., državnega zakona št. 22, s katero je vpeljan v Avstriji nedeljski počitek? Koroška je pač edina dežela, v kateri smejo podrejene oblasti obstruirati proti višjim!

Žihpolje. (Muzikalichen tat.) Dne 29. m. m. je ukradel s tukajšnjega kora nek zlikovec sledeče muzikalije: Vezane preludije Deigendesch-Kothe, tri zvezke »Slava Brezmadežni« (nova izdaja), nevezane. Preludije: »Sachs«, »Hesse«. Laharnar: »Slov. maša«, »Salve Regina«. Max: »Messe für 3 Singstimmen mit Orgelbegleitung«. Mož mora imeti mnogo pevcev, ker je vzel od te maše tudi 10 posameznih glasov. Pred nakupom se svari, ampak naj se tatu, ki je

kradel, kakor je poročal »Slovenec«, tudi že po Kranjskem, naznani orožnikom.

Iz Središča na Štajerskem. Dne 21. m. m. je umrl v Središču absolvirani učiteljskičnik Miha Meklin, doma iz Bistrice pri Pliberku na Koroškem; bival je dalj časa tukaj pri svojem prijatelju g. učitelju Fricu Vennigerholzu. Po kratki boleznii je umrl nenadoma. Po končanem študiju je moral pustiti svoje upe in leži v hladni grob daleč od svoje ljubljene domovine, tužne Koroške, v kateri je hotel delovati kot ljudski učitelj v tem je pač zapopadena vsa pretresljiva tragika njegove nagle smrti — zdrav in vesel oditi z doma na obisk k svojemu prijatelju in tam — umreti. Dasiravno je umrl daleč od svojih, so mu priredili vendar časten pogreb. K pogrebu so prihitali v spremstvu gg. prof. Schmoranzerja in Druzoviča njegovi bivši tovariši učiteljskičniki v obilnem številu. Pri hiši žalosti so mu zapeli domači pevci, ob odprtem grobu pa njegovi tovariši. V slovo mu je govoril ob grobu nadučitelj g. A. Kosi lepe besede sočutja. Tem potom gre zahvala za lep pogreb prerano umrlega vsem, zlasti g. župniku za njegovo naklonjenost. Da so ubogega pokopali tako lepo daleč v tujem kraju, to je bila velika tolažba ubogi materi pokojnega.

Torba za nasprotnike.

»Freie Stimmen« in patriotizem. V »Freie Stimmen«, glasilu koroških nemških nacionalcev, opazimo le tedaj, da se delajo »patriotične«, kadar brez vsakega dokaza očitajo avstrijskim Jugoslovanom veleizdajstvo. Drugače pa kažejo do Avstrije in do presvitlega cesarja »tako udanost«, da so bile celo zavoljotega letos zaplenjene. S »Kärntner Tagblattem« so se prepirale še pred nedavnim, kdo je bolj vnet za Nemčijo. Da bi nihče ne mogel dvomiti, da se navdušujejo za Nemčijo kot nasprotnico Avstrije, v št. 226. smešijo nemško-patriotično pesem, v kateri se slavi avstrijska Donava in Avstrija v nasprotju s proslavljenjem nemškega Rena in Nemčije.

»Lieb Österreich, magst ruhig sein:
Uns ist die Donau mehr, mehr als der Rhein.«

»Freie Stimmen« zavoljo te pesmi očitajo katoličanom, da niso narodni, da niso pravi Nemci. To je po mnenju »Freie Stimmen« le tisti pravi Nemec, ki zaničuje svojo avstrijsko domovino in slavi Nemčijo. To so patrioti! In tak list vedno in vedno ponavlja eno in isto laž, da »smo Slovenci za Srbijo proti Avstriji demonstrirali«. Naj vendar ta nizkotni revolver-list prinese tudi vsaj en sam dokaz za to.

Glasilu nemškonacionalne inteligence — laže. V deželnem zboru Kranjskem je deželni glavar dr. Šusteršič odgovarjal na interpelacijo g. poslanca Povšeta, če cela dežela Kranjska garantira za »Ljudsko posojilnico« ali ne. V tem odgovoru je med drugim dejal: »Če se tedaj poizkuša širiti dvom nad veljavnostjo deželne garancije za vloge pri »Ljudski posojilnici«, zamore to izvirati le iz obžalovanja vredne nevednosti.« Pri tem so od strani poslancev padli medklici: Lumparija! Te besede pa »Freie Stimmen« polagajo v usta deželnemu glavarju dr. Šusteršiču, da bi na ta lažnjiv način vzbudila v Nemcih prepričanje, kako so Slovenci surovi. Kaka nizkotna laž!

»Freie Stimmen« — vzor finese. Finesa je lastna izobraženim ljudem. Tudi kadar najostreje udarimo po političnem nasprotniku, moramo varovati fineso, dostojno obliko, če se hočemo prištevati k inteligenci. Tega načela se mora držati še posebej vsak list, ki je namenjen inteligenci. Kakšna mora biti nemškonacionalna inteligenca in kako fino izpolnuje to načelo dostojnosti njeno glasilu »Freie Stimmen«, bodi pojasnjeno le iz enega samega dopisa iz Možice v »Freie Stimmen«. Tam čitamo te-le »akademične« cvetke: Udeležence Konstantinovega jubileja označujejo tako-le: »Blagor ubogim v duhu, ker njih je nebeško kraljestvo.« Pravi, da so bili »geführt am Gängelbande der hetzerischen Schwarzeröcke«. Prireditve imenuje »Jubel hetze«, »das große Tamtam«, »rüde Hetzversammlung«, »heilige Exerziten«, »hetzverscher Tabor«; poštene in požrtvovalne slovenske duhovnike imenuje »slovenische Hetzgeistlichkeit«,

»Schwarzeröcke hetzerischer Sorte«, »die windischen Hetzgeistlichen«, »die windischen Hetzapostel«, »die slovenischen Hetzpfaffen«, »die entartete windische Geistlichkeit«; verno katoliško slovensko ljudstvo, ki se udeležuje teh cerkvenih slavnosti in prejema svete zakramente, imenujejo »Freie Stimmen« »das dumme, erklerikale Volk«, »die willigen frommen Lämmer«; kvasijo o »südslavische Aufrührpropaganda«, slovensko petje imenujejo »slovenische Hetzlieder« (vse, kar je slovensko, ima v »Freie Stimmen« priimek »Hetz-«). O duhovnikih vedo povedati, da so si zadovoljno gladili okrogle trebuhe (vergnügt sich die runden Bäuche reibend) in se konečno pošteno zlažejo, da se je na slavnosti klical: »Nieder mit den deutschen Hunden!« Nikar, prosimo, po svojih čevljih poštemim Slovincem čevljev meriti! Slovenci nismo nikdar tako surovi! Kdor čita vse te navedene izbruhe jeze, sovraštva do Slovencev in svete Cerkve v enem samem dopisu, se bo pred fineso glasila koroških nemških nacionalcev odkril. Vsekako je tak list vreden, da se ga v najimennitnejših krogih upošteva, da ga čita najrahočutnejša in najbolj izobrazena gospoda, kajneda? Čemu je na svetu še »Knigge« ali »Knjiga o lepem vedenju«. Obžalujemo, da se »das windische Hetzblatt«, »Schmierblatt« »Mir« še nikdar ni mogel pokazati kulturno tako visokostojčega, kot list nemškonacionalne inteligence v enem samem dopisu. Čast, komur čast!

Tako posurovijo. Značilno za nemškutarske in lutrovske liste je, da pišejo strašno surovo. Naši listi pišejo vsikdar dostojno, tudi tedaj, kadar ubirajo najostrejšo struno. Posledica tega je, da katoliški listi navdušujejo in blažijo čitatelje, nasprotni listi pa vplivajo na njihove čitatelje po svoje. Zato ni nič posebnega, nenavadnega kak strašno surov štajercijanec ali posebno neotesan bauernbundovec, da so neizobraženi Culukafri v primeri z njim pravi kavalirji. Da posurovi tudi »nežni spol«, dokazuje dopis neke »fajerberkarce Marte« z Blata pri Trušnjah, ki zagovarja v lutrovski »Bauernzeitung« znano, v našem listu že opisano pijančevanje »fajerbera« na Blatu. Ta nežna »Marta« v kratkem dopisu napada — prav lažnjivo tudi še — vzornega domačega dušnega pastirja in se poslužuje pri tem takih-le psovok: »Das sattsam bekannte Schmierblatt »Mir« (stara, strašno dolgočasna fraza »Bauernzeitung«, ki se je je naučila tudi že gdčna. Marta), Schmierartikel, der hochwürdige Mirschmierer, Schmierer, famoser Schmierer itd. Zasluži premijo!

Steckenpferd- illijnomlečnato milo

prej ko slej neutržno za racionalno oskrbo polti in lepote.
Priznanostna pisma. Po 80 h povsod.

Glasnik Slov. kršč. socialne zveze.

Društvena naznanila.

Seja »Slovenske kršč. soc. zveze za Koroško« se vrši v četrtek, dne 9. oktobra, ob pol 2. uri popoldne v hotelu »Trabesinger« v Celovcu. Vabljen ožji in širši odbor.

Vogrče. Ker se ustanovni shod »Svete vojske« preteklo nedeljo radi nepričakovane ovire ni mogel vršiti, se bo vršil na rožnicensko nedeljo ob istem času in z istim sporedom, kakor je že bilo v »Miru« naznanjeno. — Pripravljalni odbor.

Črna. Dne 19. oktobra 1913, v nedeljo posvečevanja vseh cerkev, ima skupina Jugoslovanske Stokovne Zveze svoj javen shod, na katerem bode govoril tuj govornik. Vsi krščanski delavci ste vabljeni v obilnem številu! — Odbor.

Cerkvene vesti.

Cerkvene vesti. Za administratorja pride v Sveče g. Jakob Kalan, kaplan v Borovljah. — Prestavljeni so gg. kaplani: Viktor Ruprecht iz Podkloštra v Borovlje, Kopp Viljem iz Beljaka kot stolni kaplan v Celovec. — Obolelega g. župnika Antona Benetka na Djekšah nadomestuje začasno g. Franc S. Umask. — V škofijo so sprejeti sledeči čč. gg.: Franc Sal. Umnik iz D. J.; Anton Hermanntz iz Solnograškega; Erhard Brunner iz zavoda sv. Gabrijela pri Dunaju. — Provizor je postal g. Jožef Czermak v Weisensteinu. — Raz-

pisane so župnije Waitschach in Weissenstein do 7. novembra. — Kot profesorji na bogoslovskem semenišču so imenovani gg.: dr. Gregor Rožman kot docent za cerkveno pravo, dr. Fr. Sommeregger kot profesor za cerkveno zgodovino, dr. Jožef Brunner kot suplent za stari zakon. Profesor bogoslovja dr. Reinprecht ima enoletni dopust za študije v sveti deželi. — Lamprecht Jan. ml., kaplan v Šmohoru, pride v Avguštinaj na Dunaju.

Listnica uredništva. Žitaravas: Tri tedne starih društvenih poročil res pri najboljši volji ne moremo objavljati, če so še tako lepo sestavljena. — Možica: Taki škandalali se morajo izvojevati po drugi poti, ne po listu. Naznanite to pristojni oblasti. List bi bil takoj — zaplenjen. Za informacijo nam pa poročilo dobro služi. Hvala!

Loterijske številke.

Trst, 24. septembra: 3 33 89 54 62
Dunaj, 27. septembra: 4 45 18 34 30

Tržne cene v Celovcu

25. septembra 1913 po uradnem razglasu:

Blago	100 kg				80 litrov (biren)	
	od		do		K	v
	K	v	K	v		
Pšenica	20	95	22	16	13	86
Rž	20	68	21	96	12	50
Ječmen	—	—	—	—	—	—
Ajda	—	—	—	—	—	—
Oves	17	—	18	—	6	12
Proso	—	—	—	—	—	—
Pšeno	—	—	32	16	20	—
Turščica	—	—	—	—	—	—
Leča	—	—	—	—	—	—
Fizola rdeča	—	—	—	—	—	—
Repica (krompir)	5	60	6	—	2	60
Deteljno seme	—	—	—	—	—	—
Seno, sladko	8	—	9	50	—	—
„ kisló	7	40	8	50	—	—
Slama	4	80	6	20	—	—
Zelnate glave po 100 kos.	8	—	10	—	—	—
Repa, ena vreča	—	—	—	—	—	—
Mleko, 1 liter	—	24	—	28	—	—
Smetana, 1 „	—	60	1	20	—	—
Maslo (goveje) . . . 1 kg	2	80	3	40	—	—
Sur.maslo (putar), 1 „	2	60	4	—	—	—
Slanina (špeh), pov. 1 „	2	10	2	30	—	—
„ sur. 1 „	2	—	2	20	—	—
Svinjska mast . . . 1 „	2	20	2	40	—	—
Jajca, 1 par	—	16	—	20	—	—
Piščeta, 1 par	2	80	3	60	—	—
Race	—	—	—	—	—	—
Kopuni, 1 par	—	—	—	—	—	—
30 cm drva, trda, 1 m ²	3	—	3	60	—	—
30 „ „ mehka, 1 „	2	50	3	10	—	—

Živina	Počrez	100 kilogr.				Prignalo	Prodalo
		živa		zaklana			
		od	do	od	do		
v kronah							
Konji	—	—	—	—	—	—	—
Biki	—	—	—	—	—	—	—
Voli, pitani	—	—	—	—	—	—	—
„ za vožnjo	235	—	—	—	4	2	—
Junci	—	—	—	—	—	—	—
Krave	260	300	70	74	48	22	—
Telice	200	250	74	—	5	3	—
Svinje, pitane	—	—	—	—	—	—	—
Praseta, plemena	18	62	—	—	250	200	—
Ovce	—	—	—	—	—	—	—
Koze	—	—	—	—	—	—	—

Enonadstropna hiša, 2 uri od Celovca, tik župnijske cerkve, ima pol orala zemlje, vrt, 5 sob, jedilno shrambo, kuhinjo in klet, je naprodaj za 3000 K. Na hiši lahko ostane 1000 K. Pojasnila daje Šafarič, Celovec, Lidmanskyygasse 3.

Zahvala.

Povodom prebridke izgube predragasina

Mihe Miklina

ki je letos dovršil študije učiteljskega v Mariboru in je nenadoma umrl 21. septembra 1913 v 19. letu starosti pri svojem tovarišu v gostilni Wenigerholz v Središču, okraj Ptuj na Štajerskem, izreka podpisana mati v svojem imenu in v imenu sester dragega pokojnika vsem prijateljem in znancem iskreno zahvalo za dobrotne dokaze srčnega in odkritega sožalja.

Dolžnost me veže, zahvaliti se najpriščneje rodbini Wenigerholz za vso dobroto, katero so rajnkemu, ki je dalje časa tam bival, skazali brezplačno. Iskreno se zahvaljujem č. g. župniku iz Središča za vodstvo pogreba in spremljanje rajnega na zadnji poti.

Zahvalim se tudi pevcem za ganljivo petje med potjo kakor na grobu. Nadalje izrekam zahvalo tudi g. nadučitelju iz Središča za njegov v srce segajoči nagrobni govor.

Šmihel nad Pliberkom, 23. sept. 1913.

Antonija Miklin.

Ženitna ponudba.

Mali posestnik, vdovec, star 39 let, želi poročiti dekle ali vdovo brez otrok v starosti 30—50 let, ki ima nekoliko gotovine. — Resna oglasila na A. Z. poštno-ležeče Blatograd (Moosburg), Koroško.

Slovenska trgovska šola v Ljubljani.

(Kongresni trg št. 2.)

Zadružna šola

se prične dne 16. oktobra t.l. in traja 6 mesecev pozimi do 8. aprila 1914.

Za sprejem se zahteva dovršena ljudska šola in dovršeno 16. leto starosti. Prednost pri sprejemu imajo oni kmečki mladeniči, ki hočejo po dovršeni Zadružni šoli ostati doma na posestvu svojih staršev.

Na šoli se poučujejo razen zadružniških tudi trgovsko knjigovodski predmeti.

Za sprejem se je zglediti takoj; vpslati je zadnje šolsko izpričevalo, krstni list in 5 K vpisnine na naslov:

Ravnateljstvo Slov. trgovske šole v Ljubljani.

Ljubljana, 29. septembra 1913.

Skrb za ohranitev las

je splošna in sredstva, ki jih priporočajo za ohranitev las, so tako mnogobrojna, da je težko ločiti smeti od pšnice. Pozabiti se ne sme, da je neodpušljiv predpogoj vsakega negovanja las, s pedanterijo izvedeno čiščenje lasišča in las. Da je to očiščenje najzanesljivejše s sredstvom



„Shampooon s črno glavo“

je pri sedanjih odjemalcih aksiom, ker se odstranijo z umivanjem s „Shampooonom s črno glavo“ vsi razkrojevni produkti, ki se naberejo na glavi, kakor tudi prah in smeti, ter se povzdignejo naravne funkcije lasišča in kože. Pri nakupu naj se zahteva izrecno „Shampooon s črno glavo“ s polegstoječo varstveno znamko in naj se vse ponaredbe originalnega izdelka kategorično zavrne. „Shampooon s črno glavo“ se dobiva z jajčnim, s kotranovim in kamilničnim pridatkom, zavojček 30 vinarjev (8 zavojčkov 2 K) v vseh lekarnah, drogerijah in parfumerijah.



Varstvena znamka.

Glavna zaloga za Avstrijo:

Feliks Griensteidl, Dunaj I/1, Sonnenfelsg. 3.

Edina tvornica: Hans Schwarzkopf, d. z. o. j., Berlin N. 37.

BARHENTI
FLANELI
ZEFIRI
PIKETI
KANAFASI
KEPRI

Raznovrstne tkalne izdelke razpošilja zanesljivo

M. Jirsová,
učiteljeva soproga,

PLATNA
DAMASTI
REDKO PLAT.
OBRISAČE
ŽEPNI ROBCI
POST.PERILO

imejteljica ročne tkalnice v Novem Hrádku nad Metuji št. 210, Češko.

40 m ostankov za K 20— franko; neugajajoče se vrne!

V Narodni šoli

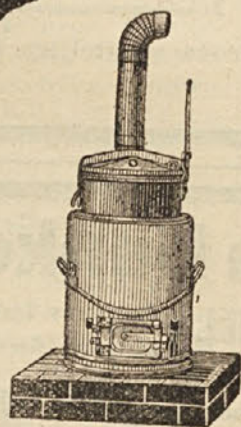
v Št. Jakobu v Rožu na Koroškem imajo č. šolske sestre

internat za dekleta.

Gojenke se učijo in vadijo v vseh ženskih ročnih delih, se učijo kuhati, pravilno ravnati s perilom in drugo.

Začetek meseca novembra.

Na stanovanje in hrano se sprejemajo tudi šolarji za ondotno tri-razredno ljudsko šolo, ki ima slovenski učni jezik.



Alfa

Pozornost

vzbuja povsod novi

Alfa brzoparilnik

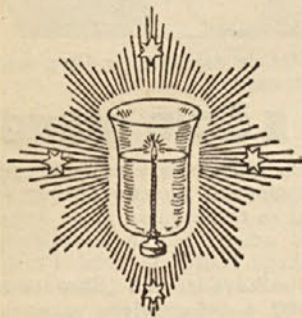
s patentovano kurjavo, patentovano varnostno zaklopko in gumijevo cevjo za segrevanje vode in kuhanje žganja. Popolnoma iz kovanega železa! Večletna trpežnost! Obširni ceniki pošiljajo se vsakemu brezplačno! Delniška družba Alfa Separator, Dunaj XII/3.

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu



uraduje vsak dan, izvzemši nedelje in
praznike, od 10. do 12. ure dopoldne.

Varno naložen denar; najugodnejši kredit za posestnike.



Albin Novak Sinčaves, Koroško.

Tovarniška zaloga in razpošiljanje cerkvenih potrebščin, kakor: Aparat-olje za večno luč, a la Guilon stenje, steklo, kadilo, ogelje za kadilnice itd.

Za abstinente: raznovrstne sadne soke. Cene solidne, postrežba točna!

Občinski tajnik

se sprejme takoj. Županstvo Sele, pošta Borovlje, Koroško.

Ivan Kacin izdelovatelj harmonijev po americkem sistemu

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta šte. 51.

Izdelujejo se vsake vrste harmoniji za cerkve, šole, pevška društva itd. Sprejemajo se popravila starih harmonijev po ugodnih cenah. Oddajo se tudi na obroke. Cenik franco in gratis.

Vajenca,

zmožnega nemščine in slovenščine, sprejme takoj R. D. TAURER, trgovina z mešanim blagom, Dobrlavas, Koroško.

Duševno lažje se dela, če želodec pravilno prebavlja.

— Priznana domače zdravilo iz učinkovitih zeliščnih snovi, skrbno pripravljeno, ki poživlja, pospešuje in ureja prebavljanje in tek do jedi pospešuje ter učinkuje mirno in

brezbolestno čiščenje in tako odstranjuje posledice nezmernosti, pogršene diete, prehlajenja in neprijetne zapeke, n. pr. gorečico, napihovanje, povzročeno s preobilno kislino, krčne bolečine pomiruje in odstranjuje, je

Dr. ROSE BALZAM za želodec

iz lekarne B. Fragnerja. Glavna zal. v lekarni

B. FRAGNER, c. kr. dvorni dobivatelj

„Pri črnem orlu“, Praga, Mala Strana št. 203, vogel Nerudove ulice.

Naročila se izvršujejo z obratno pošto.

1 velika steklenica 2 K, 1 mala steklenica 1 K; po pošti proti predplačilu K 1.50 za malo steklenico, K 2.80 za veliko steklenico, za K 4.70 se pošljejo 2 veliki steklenici, za K 8 se pošljejo 4 velike steklenice, za K 22 pa 14 vel. stekl. na vse postaje Avstro-Ogrske.

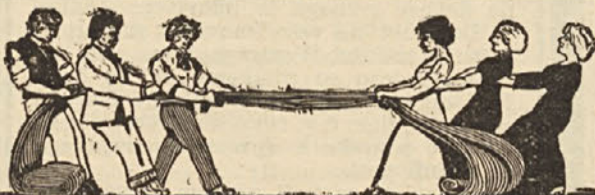
Zaloga v lekarnah po vsej Avstriji.

SVARILO! Vsi deli zavoja so opremljeni z varstveno znamko



! 500 kron !

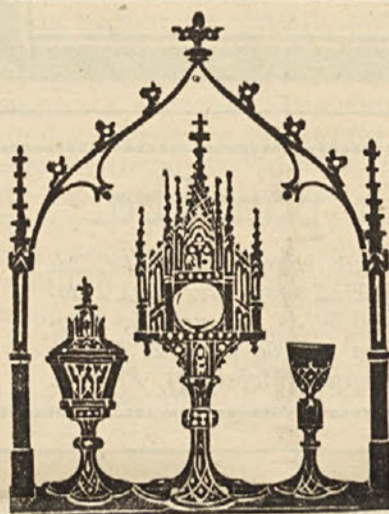
Vam plačam, če moj uničevalec korenin „Ria-balzam“ ne odstrani brez bolečin Vaših kurjih oces, bradavic, trde kože v 3 dneh. Cena lončku z jamčujočim pišmom 1 K. Kemeny, Košice (Kaschau), I., poštni predal (12/829) Ogrsko.



Najboljše in najmoderneje sukno za moške in volneno za ženske obleke razpošilja najceneje

Jugoslovanska razpošiljalna R. Stermecki, Celje 308.

Vzorci in cenik čez tisoč stvari s slikami poštne prosto.



Mehlhoferjev naslednik

**Emerih Waidbacher
Celovec,
Burgasse 12**

se priporoča prečastiti duhovščini za izdelovanje vseh cerkvenih reči in posod, kot kelihov, monštranc, lestencev itd. Stare reči se z jamstvom nanovo pozlatijo in posrebrijo. — Na željo ceniki na vpogled.

Vzgojišče za deklice (internat)

čč. šolskih sester v „Narodni šoli“ v Št. Rupertu pri Velikovcu

se priporoča p. n. slovenskim staršem. V hiši je štirirazredna ljudska šola; letos se otvori za šoli odrasle deklice tudi gospodinjstva šola s šestmesečnim tečajem. Poučevalo se bo o zdravništvu, živinozdravništvu, knjigovodstvu, v kuhanju in ženskih ročnih delih.

Šolsko leto se prične na obeh šolah dne 5. novembra t. l. Plačilo 26 kron mesečno.

Oglasila naj se blagovolijo poslati čč. šolskim sestram v Št. Rupertu pri Velikovcu na Koroškem.

V zalogi Družbe sv. Mohorja v Celovcu

je nanovo izšla knjiga:

Razlaganje cerkvenega leta (Slovenski Goffine).

Priredil msgr. Valentin Podgorc.

Mehko vez. K 4.—, za družnike K 3.—, po pošti 40 vinarjev več. — Trdo vez. K 5.40, za družnike K 4.—, po pošti 40 vinarjev več.

Edino slovensko narodno trgovsko-obrtno podjetje

Hotel Trabesinger

v Celovcu, Velikovaška cesta št. 5.

Podpisana voditeljica hotela Trabesinger se vljudno priporoča vsem velenjenim slovenskim in slovanskim gostom-potnikom, ki prenočujejo ali za več časa ostanejo v Celovcu. V hotelu se dobe lepe, snažne sobe po primerni ceni; nudi se izborna kuhinja in zajamčeno pristna in dobra vina iz Slovenskih goric. Na razpolago je tudi kegljišče poleg senčnatega vrta, pozimi toplo zakurjeno. V hotelu Trabesinger dobite vsak dan, posebno pa ob sredah zvečer, prijetno slovensko družbo. V poletnem času pričakuje na kolodvoru gostov domači omnibus. Slovenski potniki in rodoljubi, ustavljajte se samo v edini slovenski gostilni »Hotel Trabesinger« v Celovcu, kjer boste vedno dobro postreženi.

Za mnogobrojen obisk se priporoča voditeljica hotela

Alojzija Leon.



Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Delniška glavica K 8,000.000.

Rezervni fondii okroglo K 1,000.000.—.

Denarne vloge na knjižice se obrestujejo po

4 3/4 %

od dneva vloge do dneva vzdiga. Rentni davek plača banka sama.

Kolodvorska cesta 27, v lastni hiši.

Zamenjuje in eskomptuje izrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje — Zavaruje srečke proti kurznj izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavelje. Eskompt in incasso menic. Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Spljetu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in ekspoiztura v Gradežu.

Denarne vloge v tekočem računu obrestujejo se:

proti 30 dnevni odpovedi po **5 %**

proti 60 dnevni odpovedi po **5 1/2 %**